

Dictamen en relació amb la consulta plantejada per un Col·legi Professional, en relació amb la possibilitat de publicar l'adreça particular dels col·legiats

Es presenta davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades un escrit emès per la direcció d'un Col·legi Professional (en endavant, "el Col·legi"), en la que es sotmet al parer de l'Agència la possibilitat de publicar l'adreça particular dels professionals col·legiats, quan aquests no hagin indicat en un termini determinat la seva adreça professional.

Analitzada la petició i la normativa vigent aplicable, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

Pel que fa al marc legal en què es situa la consulta, la Llei 2/1974, de 13 de febrer, sobre Col·legis Professionals, disposa que els col·legis professionals són corporacions de dret públic, emparades per la llei i reconegudes per l'Estat, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat per al compliment dels seus fins (article 1.1).

Com afegeix la pròpia consulta, la Llei 2/1974, citada, s'ha vist modificada per la Llei 25/2009, de 22 de desembre, de modificació de diverses lleis per a la seva adaptació a la Llei sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici (anomenada Llei Omnibus).

En concret, la Llei 25/2009 afegeix un nou article 10 a la Llei 2/1974, amb el següent redactat:

"Artículo 10. Ventanilla única

1. Las organizaciones colegiales dispondrán de una página web para que, a través de la ventanilla única prevista en la Ley 17/2009, de 23 de noviembre, sobre el libre acceso a las actividades de servicios y su ejercicio, los profesionales puedan realizar todos los trámites necesarios para la colegiación, su ejercicio y su baja en el Colegio, a través de un único punto, por vía electrónica y a distancia. (...).

(...)

2. A través de la referida ventanilla única, para la mejor defensa de los derechos de los consumidores y usuarios, las organizaciones colegiales ofrecerán la siguiente información, que deberá ser clara, inequívoca y gratuita:

a) El acceso al Registro de colegiados, que estará permanentemente actualizado y en el que constarán, al menos, los siguientes datos: nombre y apellidos de los profesionales colegiados, número de colegiación, títulos oficiales de los que estén en posesión, domicilio profesional y situación de habilitación profesional.

(...)."

A arrel de la previsió de l'article 10.2.a) de la Llei 2/1974, citada, i per tal de donar-hi compliment, en la consulta s'afegeix que el Col·legi pretén fer una comunicació als seus col·legiats demanant que actualitzin les seves dades personals i professionals; en la comunicació s'indicarà un termini a partir del qual si el col·legiat no ha modificat les seves dades, s'entendrà que les que ja constaven al fitxer del Col·legi es corresponen amb les actuals.

Pel que fa a la dada de domicili, s'afegeix que hi ha col·legiats que han informat al Col·legi del seu domicili particular, però no del professional. Com que el Col·legi ha d'incloure al Registre de Col·legiats el domicili professional, es formula la pregunta de si seria correcte per part del Col·legi fer una comunicació al col·legiat informant que en cas de que no comuniqui en un termini de temps la seva adreça professional, el Col·legi publicarà la seva adreça particular com a professional al Registre de Col·legiats.

III

Formulada la consulta en aquests termes, el Col·legi informa que és titular d'un fitxer de dades dels seus col·legiats, inscrit en el Registre de Protecció de Dades d'aquesta Agència. Efectivament, consta inscrit en el Registre de Protecció de Dades de Catalunya, entre d'altres fitxers del mateix Col·legi, el fitxer anomenat "Professionals col·legiats". L'escrit afegeix que el fitxer "ha estat legitimat pel seu tractament amb finalitats col·legials i per a la publicació de les dades professionals al Registre de Col·legiats".

Cal puntualitzar que la inscripció d'un fitxer en el Registre de Protecció de Dades no "legítima", *per se*, per a fer un determinat tractament de dades (seguint la definició de l'article 3.c) de la LOPD), com ara una difusió o comunicació de les dades. La notificació i inscripció de fitxers de dades de caràcter personal en el Registre de Protecció de Dades certament respon al compliment d'una obligació legal, però no atorga pròpiament legitimitat a un determinat tractament de dades.

Qualsevol tractament de dades ve legitimat pel compliment d'una sèrie de principis i garanties que estableix la LOPD, entre d'altres, que es realitzi per al compliment d'una finalitat determinada, explícita i legítima. Pel que fa a la finalitat, efectivament el fitxer citat inclou la finalitat de (gestió del) "Registre col·legiats". La publicació o difusió de dades personals en la pàgina web del Col·legi, en tant que tractament de dades personals, haurà d'ajustar-se a aquests principis i garanties per a ser considerat legítim.

IV

Dit això, i entrant ja al fons de la consulta, ens trobem davant d'un supòsit de **comunicació de dades personals**, com certament ho són les dades sobre les que es consulta o que es tracten en el dit fitxer, és a dir, el nom i cognoms de professionals col·legiats, número de col·legiació, títols oficials que posseeixen, domicili professional (o personal) i situació d'habilitació professional. Totes aquestes dades són informacions de diversos tipus (identificatives, acadèmiques o professionals), però que en qualsevol cas identifiquen persones físiques (seguint la definició de l'article 3.a) de la LOPD), i per tant estan protegides per la LOPD.

La difusió a través d'Internet de dades de caràcter personal, com ha fet avinent aquesta Agència en la seva Recomanació 1/2008 sobre la difusió d'informació que contingui dades de caràcter personal a través d'Internet (que es pot consultar a la pàgina web: www.apd.cat), tot i no tenir uns destinataris concrets, ha de ser considerada com una comunicació de dades en el

sentit de l'article 11 de la LOPD, és a dir, ha d'estar sotmesa al règim de cessió o comunicació de dades que la LOPD estableix en el dit article, el qual preveu que:

"1. Les dades de caràcter personal objecte del tractament només poden ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat.

*2. El **consentiment que exigeix l'apartat anterior no és necessari:***

*a) Quan la cessió està **autoritzada en una llei.***

*b) Quan es tracti **de dades recollides de fonts accessibles al públic.***

(...)".

D'entrada, i sens perjudici d'altres consideracions que farem més endavant respecte l'adreça particular -que és la dada respecte la qual es planteja la consulta-, la comunicació de dades, o difusió d'informació personal, en aquest cas, exigeix el consentiment dels titulars a menys que es disposi, entre d'altres, d'una habilitació en una norma amb rang legal.

A banda de disposar d'aquesta habilitació legal, qüestió a la que tornarem seguidament, l'article 11.2 de la LOPD també preveu que, si es tracta de dades recollides de fonts accessibles al públic, el seu tractament tampoc requeriria el consentiment dels titulars. Respecte les fonts d'accés públic, l'article 3.j) de la LOPD, preveu el següent:

***"Fonts accessibles al públic:** els fitxers que poden ser consultats per qualsevol persona, sense que ho impedeixi una norma limitativa o sense altra exigència que, si s'escau, l'abonament d'una contraprestació. **Només es consideren** fonts d'accés públic el cens promocional, els repertoris telefònics en els termes que preveu la normativa específica i les **l·listes de persones que pertanyen a grups de professionals que continguin únicament les dades de nom, títol, professió, activitat, grau acadèmic, direcció i indicació de la seva pertinença al grup.** Així mateix, tenen el caràcter de fonts d'accés públic els diaris i els butlletins oficials i els mitjans de comunicació."*

Convé precisar que, com es desprèn de la pròpia LOPD, les pàgines web -i el que s'està plantejant en la consulta és una difusió de dades a través d'una pàgina web, segons l'article 10 de la Llei 2/1974, citada-, no són en sí mateixes una "font accessible al públic", però sí ho són les "l·listes de professionals", com és un llistat de col·legiats en el cas que ens ocupa, sempre i quan només es tractin (i difonguin, en aquest cas), les dades que de forma taxada indica l'article 3.j) de la LOPD.

Per tant, en principi podríem entendre que el tractament, en aquest cas, la comunicació d'un llistat de professionals en els termes de l'article 3.j) de la LOPD podria fer-se sense haver de recollir el consentiment dels titulars de les dades, per tant, dels propis col·legiats, en base al que disposa l'article citat, en connexió amb l'article 11 de la LOPD.

Ara bé, el fet que l'article 3.j) de la LOPD prevegi la "direcció" (adreça) com a dada que es considera que es pot incloure en els llistats de professionals, sense més concreció, no resol el dubte plantejat, és a dir, si ens estem referint a l'adreça professional, exclusivament, o si també podríem entendre que la dada "adreça particular" es pot considerar inclosa en la llista taxada de dades que es consideren part d'aquesta "font accessible al públic" que és el llistat de col·legiats.

L'article 7 del RLOPD, ha vingut a precisar i aclarir el concepte de les fonts d'accés públic, en concret, la llista taxada de dades que formarien part dels llistats de professionals. Aquest article disposa que:

"1.A efectes de l'article 3, paràgraf j), de la Llei orgànica 15/1999, s'entén que només tenen el

caràcter de fonts accessibles al públic:

a) El cens promocional, regulat conforme al que disposa la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

b) Les guies de serveis de comunicacions electròniques, en els termes que preveu la seva normativa específica.

c) Les llistes de persones pertanyents a grups de professionals que continguin únicament les dades del nom, títol, professió, activitat, grau acadèmic, adreça professional i indicació de la seva pertinença al grup. L'adreça professional pot incloure les dades del domicili postal complet, número telefònic, número de fax i adreça electrònica. En el cas dels col·legis professionals, es poden indicar com a dades de pertinença al grup les de número de col·legiat, data d'incorporació i situació d'exercici professional.

d) Els diaris i butlletins oficials.

e) Els mitjans de comunicació social.

2. En tot cas, perquè els supòsits enumerats a l'apartat anterior puguin ser considerats fonts accessibles al públic, és necessari que la seva consulta la pugui fer qualsevol persona, no impedida per una norma limitativa, o sense més exigència que, si s'escau, l'abonament d'una contraprestació."

Aquest article, per tant, sí ens aclareix que l'adreça en qüestió ha de ser l'adreça professional del col·legiat, sense que pugui entendre's, per tant, que la difusió per part del Col·legi de l'adreça particular o familiar del professional, pugui fer-se sense comptar amb el seu consentiment per quedar legitimada per la previsió de l'article 11.2.b) de la LOPD.

Quedaria la possibilitat de recórrer a l'aplicació de la *lex specialis*, és a dir, la previsió de l'article 10 de la Llei 2/1974, que és la que disposa que el Col·legi doni accés al Registre de Col·legiats. Aquesta norma podria ser l'habilitació legal que l'article 11.2.a) de la LOPD exigeix per a que el responsable del fitxer (el Col·legi) pugui difondre la informació personal sense haver de recollir el consentiment dels interessats.

Ara bé, en aquest sentit, l'article 10 de la Llei 2/1974, citat, també és explícit en referir-se al "**domicili professional**" com a una de les dades, entre d'altres, que han de constar en el Registre de Col·legiats, i a la qual el Col·legi estaria obligat a donar accés, sens que es faci referència, ni directa ni supletòriament, a l'accés a la dada del domicili particular.

Tenint en compte, doncs, que la norma legal que comentem (article 10 de la Llei 2/1974) no preveu l'accés a la dada personal "adreça particular", aquesta dada, com d'altres, no pot ser objecte de comunicació o difusió per part del Col·legi a menys que concorri alguna altra norma amb rang legal que habiliti la seva comunicació als efectes de l'article 11.2.a) de la LOPD, o a menys, lògicament, que concorri el consentiment dels titulars de les dades, és a dir, dels propis col·legiats.

V

Com hem comentat, en el cas que ens ocupa, i respecte la dada concreta objecte de consulta (adreça particular), caldria recollir el consentiment per a la seva difusió, consentiment que es podria sol·licitar en el mateix escrit o comunicació que el Col·legi vol adreçar als col·legiats.

Analitzem, a continuació, com s'hauria de recollir aquest consentiment, en atenció al que disposa la normativa de protecció de dades.

Val a dir que la LOPD exigeix diversos tipus de consentiment, en funció de la informació tractada. Així, amb caràcter general, el tractament de les dades de caràcter personal requereix

el **consentiment inequívoc** de l'afectat, llevat que la llei disposi una altra cosa (article 6.1 de la LOPD).

Quan es tracten determinades categories de dades especialment sensibles, la LOPD exigeix la prestació d'un consentiment exprés (article 7.3 de la LOPD) o fins i tot d'un consentiment exprés i per escrit (article 7.2 de la LOPD). El cas que ens ocupa no afecta a les categories de dades especialment protegides, sinó a una dada identificativa (adreça particular), i per tant la normativa exigeix, en relació amb el consentiment per a la difusió de l'adreça particular dels col·legiats, un consentiment inequívoc.

Sobre la manera com recollir aquest consentiment, ens referim a les previsions del RLOPD que han concretat aquesta qüestió. L'article 12 del RLOPD, disposa que:

“1.El responsable del tractament ha d'obtenir el consentiment de l'interessat per al tractament de les seves dades de caràcter personal excepte en els supòsits en què el consentiment no sigui exigible d'acord amb el que disposen les lleis.

La sol·licitud del consentiment ha de fer referència a un tractament o sèrie de tractaments concrets, amb delimitació de la finalitat per als quals se sol·licita, així com de les restants condicions que concorrin en el tractament o sèrie de tractaments.

2.Quan se sol·liciti el consentiment de l'afectat per a la cessió de les seves dades, ha de ser informat de manera que conegui inequívocament la finalitat a què es destinen les dades respecte de la comunicació de les quals se sol·licita el consentiment i el tipus d'activitat que porta a terme el cessionari. En cas contrari, el consentiment és nul.

3.Correspon al responsable del tractament la prova de l'existència del consentiment de l'afectat per qualsevol mitjà de prova admissible en dret.”

A més l'article 14 del mateix RLOPD precisa la forma d'obtenir el consentiment, en els termes següents:

*“1.El responsable del tractament **pot sol·licitar el consentiment de l'interessat a través del procediment que estableix aquest article**, excepte quan la Llei li exigeixi l'obtenció del consentiment exprés per al tractament de les dades.*

*2.El responsable es pot dirigir a l'afectat, **l'ha d'informar en els termes previstos en els articles 5 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, i 12.2 d'aquest Reglament**, li ha de concedir **un termini de trenta dies** perquè manifesti la seva negativa al tractament, **i l'ha d'advertir que, en cas que no es pronunciï a aquest efecte, s'entén que consent el tractament de les seves dades de caràcter personal.***

En particular, quan es tracti de responsables que prestin un servei a l'afectat que generi informació periòdica o reiterada, o facturació periòdica, la comunicació es pot portar a terme de manera conjunta a aquesta informació o a la facturació del servei prestat, sempre que es faci de forma clarament visible.

3.En tot cas, és necessari que el responsable del tractament pugui conèixer si la comunicació ha estat objecte de devolució, per qualsevol causa, cas en què no pot procedir al tractament de les dades referides a aquest interessat.

4.S'ha de facilitar a l'interessat un mitjà senzill i gratuït per manifestar la seva negativa al tractament de les dades. En particular, es consideren ajustats al present Reglament els procediments en què la dita negativa es pugui efectuar, entre d'altres, mitjançant un enviament prefranquejat al responsable del tractament, la trucada a un número telefònic gratuït o als serveis d'atenció al públic que aquest hagi establert.

5.Quan se sol·liciti el consentiment de l'interessat a través del procediment establert en aquest article, no és possible tornar-lo a sol·licitar respecte dels mateixos tractaments i per a les mateixes finalitats en el termini d'un any a comptar de la data de l'anterior sol·licitud.”

Com veiem, el RLOPD especifica determinades condicions per a la prestació del consentiment inequívoc (com hem dit, el pertinent quan no cal que el consentiment sigui exprés), condicions o especificacions que el Col·legi ha de tenir en compte per tal de complementar, si escau, l'escrit que enviarà als col·legiats.

Més en concret, el RLOPD (article 14.2) habilita el que seria un consentiment tàcit, ara bé, fins i tot un consentiment tàcit ha de comportar un mínim d'informació que el responsable del fitxer (en aquest cas el Col·legi) ha de donar als titulars de les dades.

Entre d'altres, veiem que el RLOPD indica que el termini per respondre ha de ser de 30 dies, a banda que s'ha d'informar a l'interessat en els termes previstos en l'article 5 de la LOPD. Aquest article 5, al qual ens remetem, preveu amb caràcter general que als interessats als quals es sol·liciten dades personals han de ser prèviament informats de manera expressa, precisa i inequívoca, de determinades qüestions relatives al tractament de les seves dades, que es concreten en l'article 5.1 de la LOPD.

Lògicament, -atès que el Col·legi ha creat un fitxer en el qual es tracten les dades dels col·legiats per a la gestió del Registre de Col·legiats-, en el seu moment (quan es van recollir les dades als col·legiats per formar part del fitxer esmentat) ja es devia informar els interessats, en concret, de l'existència del fitxer, de la finalitat de la recollida de dades i dels destinataris de la informació (article 5.1.a) de la LOPD).

A banda d'això, atès que ara ens trobem amb una comunicació de dades, cal tenir present, pel que fa al consentiment que comentem i a la informació que cal donar als titulars, que l'article 11.3 de la LOPD disposa que:

*“És nul el consentiment per a la comunicació de les dades de caràcter personal a un tercer quan la informació que es proporioni a l'interessat no li permeti conèixer **la finalitat** a què destinen les dades la comunicació de les quals s'autoritza o el tipus d'activitat del receptor de la comunicació.”*

En base a aquesta previsió de la LOPD, en la seva comunicació als col·legiats, el Col·legi els hauria d'informar, no ja de “l'activitat del receptor” (recordem que, en tractar-se d'una difusió d'informació a través d'una pàgina web, els receptors són múltiples i indeterminats i per tant donar aquesta informació no seria possible), però sí del motiu i finalitat del tractament i difusió de la dada sobre la que es formula la consulta.

Vistes les previsions citades de la LOPD i del RLOPD, la proposta del Col·legi de fer una comunicació al col·legiat informant que, si no comunica en un determinat termini la seva adreça professional el Col·legi publicarà la seva adreça personal al Registre de Col·legiats, s'ajusta en allò substancial al que seria la prestació d'un consentiment inequívoc, que fins i tot podria ser tàcit en el cas plantejat, en base al que es preveu en la normativa de protecció de dades i que hem esmentat en aquest dictamen. Això, sempre i quan el Col·legi, atès que ha de recollir el consentiment dels interessats en el supòsit plantejat, complementi la petició d'aquest consentiment i la informació que es va donar en el seu moment (*ex. art. 5 de la LOPD*), amb la informació exigida en els termes que es preveuen en l'article 11.3 de la LOPD, citat, i faci referència en el seu escrit a un termini no inferior a 30 dies, en el qual els col·legiats poden contestar i manifestar la seva negativa al tractament.

Hi ha, encara, una darrera consideració a fer, rellevant des de la perspectiva de la protecció de dades personals. De la proposta del Col·legi d'informar sobre la difusió de l'adreça particular en els termes ja explicats, es desprèn que la intenció és difondre l'adreça particular, però entenent que es tracta de l'adreça professional. És a dir, atès que el Col·legi té l'obligació legal de donar

accés, entre d'altres, a l'adreça professional, el Col·legi demana al col·legiat que li confirmi, d'alguna manera, que l'adreça personal és la mateixa o, com a mínim, que pot considerar-se com a adreça professional.

Malgrat que formalment pugui estar divulgant l'adreça professional, el cert és que de fet, el Col·legi estarà publicant l'adreça personal, que és una dada sobre la qual no existeix obligació legal de difusió, i és per això que convé tenir present l'exigència d'informar i de recollir adequadament el consentiment dels col·legiats, en els termes apuntats.

El fet que el Col·legi vulgui confirmar, amb la seva comunicació als col·legiats, la "identitat" de les dues adreces, o la validesa de l'adreça personal als efectes de considerar-la adreça professional, és a dir, confirmar d'alguna manera la veracitat de la dada, s'ha de valorar positivament, des de la perspectiva del principi de qualitat (article 4.1 de la LOPD), segons el qual, només es poden tractar les dades personals que resulten adequades, pertinents, i no excessives en relació amb les finalitats per a les quals s'han obtingut. A més, la norma disposa que les dades han de ser exactes i posades al dia de manera que responguin amb veracitat a la situació actual de l'afectat (article 4.3 de la LOPD). Atès que vetllar per la qualitat de la informació personal és una obligació que recau en el responsable del fitxer o tractament, resulta adient la comunicació pretesa, si es fa en els termes apuntats.

D'acord amb les consideracions fetes en aquests fonaments jurídics en relació amb la consulta plantejada pel Col·legi, en relació amb la possibilitat de publicar l'adreça particular dels col·legiats, es fan les següents,

Conclusions

La difusió a través d'Internet de dades de caràcter personal, tot i no tenir uns destinataris concrets, ha de ser considerada com una comunicació de dades, i per tant ha d'estar sotmesa al règim de cessió o comunicació de dades que preveu l'article 11 de la LOPD, segons el qual es requereix el consentiment del titular de les dades, a menys que la comunicació quedi habilitada, entre d'altres, per una norma amb rang de llei.

Atès que la norma aplicable al cas (article 10 de la Llei 2/1974) no preveu que es doni accés a la dada personal "adreça particular", aquesta dada no pot ser objecte de comunicació o difusió per part del Col·legi a menys que concorri alguna altra norma amb rang legal que habiliti la seva comunicació o a menys que concorri el consentiment dels titulars de les dades, és a dir, dels propis col·legiats.

La proposta del Col·legi d'adreçar un escrit als col·legiats informant que, si no comuniquen en un determinat termini la seva adreça professional el Col·legi publicarà la seva adreça personal al Registre de Col·legiats, s'ajusta en allò substancial al que seria la prestació d'un consentiment inequívoc (article 6.1 de la LOPD), que fins i tot en aquest cas podria ser tàcit, en base al que es preveu en la normativa de protecció de dades, especialment, en el RLOPD.

Això, sempre i quan el Col·legi, atès que ha de recollir el consentiment dels interessats en el supòsit plantejat, complementi la petició d'aquest consentiment i la informació que es va donar en el seu moment (*ex. art. 5 de la LOPD*), amb la informació exigida en els termes que es preveuen en l'article 11.3 de la LOPD, citat, i faci referència en el seu escrit a un termini no inferior a 30 dies, en el qual els col·legiats poden contestar i manifestar la seva negativa al tractament.